

Brexit: Birleşik Krallık Avrupa Birliği'nden Ayrılıyor mu?

HACI MEHMET BOYRAZ

- **Ayrılık taraftarları ve karşıtlarının temel argümanları nedir?**
  - **Cameron hükümeti Avrupa Birliği'nden ne talep etti?**
    - **Anketler ne söylüyor?**
- **Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılmasının muhtemel sonuçları ne olur?**

GİRİŞ

23 Haziran 2016 tarihinde Avrupa siyasetinin en kilit oyun kurucularından biri olan ancak Avrupa Birliği'ne (AB) üye olduğu günden itibaren gerek ortak para birimi avroyu kullanmayarak gerekse Schengen dışında kalarak “misafir üye” olarak nitelendirilen Birleşik Krallık'ta¹ AB üyeliğine devam edip etmeme referandumu yapılacaktır. Bu süreç İngilizce Britain (Britanya) ve exit (çıkış) sözcüklerinin kısaltılması olan “Brexit” şeklinde adlandırılmaktadır. 23 Haziran'daki referandumda oy kullanacak olan kayıtlı yaklaşık 45 milyon seçmen, “Birleşik Krallık AB üyesi olarak kalmalı mı, üyelikten ayrılmalı mı?” sorusuna cevap verecek. Üyeliğin sonlandırılması taraftarlarının bu referandumdaki temel amacı, Lizbon Anlaşması'nın 50. maddesi² dahilinde 1973'te katıldıkları

AB (o zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu) üyeliğine son vererek geçmişte Brüksel'e devredilen yetkilerin tamamını geri almaktır.

2014 yılında İskoçya'nın bağımsızlık referandumu sonrasında Birleşik Krallık siyasi tarihi açısından önemli ekonomik, toplumsal ve siyasi sonuçları beraberinde getirecek olan bu referandum, sadece İngiltere'yi değil aynı zamanda temeli 1950'lerde atılan büyük Avrupa projesinin geleceğini de doğrudan etkileyecektir. Çünkü topluluk içerisinde “hükümetler-arasıçılık (*inter-governmentalism*)” ve ulus-üstüçülük (*supranationalism*)” tartışmasının tekrar alevlenmesi, entegrasyon sürecinde atılması düşünülen yeni adımlar için büyük bir engel teşkil edecektir. Ayrıca David Cameron her ne kadar 2015 seçimleri sonrasında tek başına iktidar olmayı başarsa da yakın zamanda ortaya çıkan Panama Belgeleri ve ülkede göçmenlere karşı artan ırkçı söylemler kendisinin ve partisinin popülaritesini giderek zayıflatmaktadır. Cameron hükümetinin AB üyeliğini uzun süredir iç ve dış politika yapımında bir araç olarak kullanmasından ötürü üyeliğin sonlandırılmasına yönelik bir karar çıkması hükümet aleyhine yeni bir başarısızlık olarak lanse edilecektir.

1. Birleşik Krallık devleti Galler, İngiltere, İskoçya ve Kuzey İrlanda ülkelerinden oluşmaktadır. Referandumun tüm Birleşik Krallık vatandaşlarını bağlamasından ötürü bu yazıda “Birleşik Krallık” kullanılmıştır.

2. Lizbon Anlaşması, m. 50: “Her üye devlet, kendi anayasal kurallarına uygun olarak AB'den çekilmeye karar verebilir. Çekilme kararı alan üye devlet, niyetini AB Zirvesi'ne bildirir. Birlik, söz konusu devletle, AB Zirvesi tarafından belirlenen yönlendirici ilkeleri ışığında, bu devletin Birlik ile gelecekteki ilişkisinin çerçevesini dikkate alarak, çekilmeye ilişkin kuralları belirleyen bir anlaşmayı müzakere eder ve akdeder...”

Bu yazı AB'den ayrılmak isteyen ve buna karşı olan tarafların temel argümanlarını, Cameron hükümetinin AB'den taleplerini, yakın dönemde yapılan anketlerin sonuçlarını ve referandumun Birleşik Krallık, AB ve üçüncü ülkeler için muhtemel yansımalarını incelemektedir.

AYRILIK TARAFTARLARI VE KARŞITLARININ ARGÜMANLARI

Birleşik Krallık'ta referandumun yapılacağı kesinleştikten sonra Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (UKIP) liderliğindeki ayrılık taraftarları ile Muhafazakar Parti'nin de içinde bulunduğu ayrılık karşıtları halkı ikna etmek için geniş kapsamlı kampanyalar başlattılar. Her ne kadar partisi tarafından desteklenirse de İşçi Partisi milletvekili Gisela Stuart'ın öncülük ettiği ve UKIP'in desteklediği "Ayrılık İçin Oy Ver" (Vote Leave) koalisyonu bütün kampanyasını Birleşik Krallık'ın AB'den çıkması yönünde yürütmektedir. 8 Ekim 2015'te başlatılan bu koalisyonun karşısında ise Marks&Spencer'in sahibi Stuart Rose'un 12 Ekim 2015'te başlattığı ve David Cameron tarafından da desteklenen "Britanya Avrupa'da Daha Güçlü" (Britain Stronger in Europe) koalisyonu bulunmaktadır. Bu iki koalisyonun referandumu dair temel argümanları aşağıda görüleceği gibi birbirine tamamen zıt durumdadır.

TABLO 1: BİRLEŞİK KRALLIK'TA SİYASİ PARTİLERİN REFERANDUM GÖRÜŞLERİ	
Üyeliği Sonlandırmak İsteyenler	Democratic Unionist Party, UK Independence Party
Üyeliğin Devamını İsteyenler	Alliance Party, Green Party, Labour Party, Liberal Democrats, Party of Wales, Scottish National Party, Social Democratic and Labour Party
Tarafsızlar	Conservative Party ³

3. David Cameron, kabinesindeki bakanları ve partisindeki milletvekillerini referandum konusunda özgür bırakmıştır. Halihazırda kabinedeki bakanların 23'ü üyeliğin devamından yana, kalan 7 bakan ise üyeliğin sonlandırılmasından yana tavır göstermektedir. Ayrıca Muhafazakar Partili ve-killerin yaklaşık yarısı üyeliğin devamından yana iken kalan yarısı üyeliğin sonlandırılmasına taraftardır.

Birinci olarak, üyeliğin devamını isteyen koalisyona göre Birleşik Krallık 18-19 Şubat 2016'da Avrupa Konseyi ile yaptığı müzakerelerde yeniden düzenleme talep ettiği hususlar için AB'den gerekli güvenceyi almıştır. Bu sebepten Birleşik Krallık'ın üyelikten ayrılmasının bir rasyonalitesi bulunmamaktadır. Yine bu koalisyona göre Birleşik Krallık'ın üyelikten ayrılması halinde topluluğun karar alma mekanizmasının dışında kalacağından Avrupa'nın geleceği tamamen Almanya güdümündeki Brüksel'in kontrolüne geçecektir. Üyeliğin sonlandırılmasını isteyen koalisyona göre ise Birleşik Krallık, üyelikten ayrılması halinde AB'nin aldığı siyasi ve ekonomik kararlara uymak durumunda kalmayacağı için her konuda daha rahat ve kapsamlı politikalar üretebilecektir.

İkinci olarak, üyeliğin devamını isteyen koalisyona göre Birleşik Krallık'ın üyelikten ayrılması durumunda ulusal para birimi sterlin, dolar karşısında hızlı bir şekilde değer kaybedecektir. Bu durum dünyanın önemli finans merkezlerinden biri olan Londra Borsası'nın saygınlığını zedeleyecek ve ülkenin milli gelirinde azalmaya sebep olacaktır. Üyeliğin sonlandırılmasını isteyen koalisyona göre ise bu argüman her ne kadar kısa vadede gerçekleşebilecek bir durum olsa da Londra'nın uluslararası finans sisteminde köklü ve sağlam bir geçmişi olmasından ötürü uzun vadede etkisi çok fazla hissedilmeyecektir.

Üçüncü olarak, üyeliğin devamını isteyen koalisyona göre Birleşik Krallık'ın yaptığı ticaretin yarıdan fazlasının AB'ye üye diğer ülkelerle olmasından ötürü üyelikten çıkılması durumunda ülke ticari olarak güç kaybedecek ve Birleşik Krallık vatandaşları uzun vadede fakirleşecektir. Üyeliğin sonlandırılmasını isteyen koalisyona göre ise Birleşik Krallık'ın diğer üye ülkelerden yaptığı ithalatın bu ülkelere yaptığı ihracattan daha fazla olmasından ötürü asıl zararlı çıkacak taraf İngiltere değil bu ülkeler olacaktır. Hatta bu ülkelerden yapılan ithalatın üye olmayan ülkelere daha ucuza yapılmasıyla Birleşik Krallık'ın ticari açığı da azalacaktır. Yine bu koalisyona göre Birleşik Krallık üyelikten çıkarak her sene Brüksel'e gönderdiği yaklaşık 18 milyar sterlini kendi vatandaşları için kullanabilecektir.

Dördüncü olarak, üyeliğin devamını isteyen koalisyona göre Avrupa ve dünyada giderek hız kazanan marjinal ve terörist gruplarla mücadele için Londra'nın AB'ye üye diğer ülkelerle daha fazla ortak politika geliştirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Birleşik Krallık'ta da giderek güç kazanan marjinal gruplarla mücadele edilmesi mümkün olmayacaktır. Üyeliğin sonlandırılmasını isteyen koalisyona göre ise AB'nin ortak sınır ve güvenlik politikası topluluk içinde yuvalanan terörist grupların daha rahat hareket etmesine imkan sağlamaktadır. Birleşik Krallık'ın üyelikten çıkması durumunda sınır güvenliği ve iç güvenlik daha fazla kontrol altında tutulabilecektir.

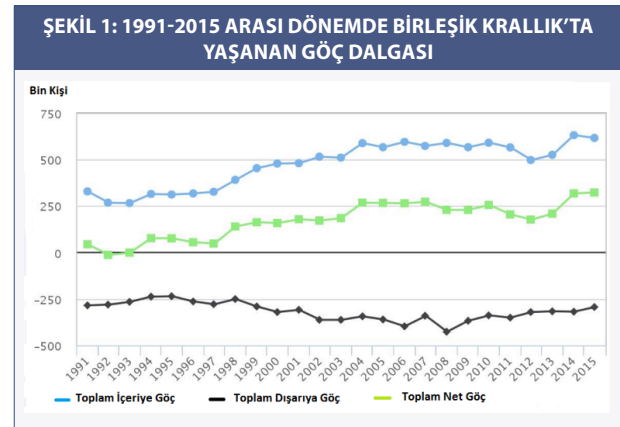
Beşinci olarak, Birleşik Krallık'a uzun süredir Doğu Avrupa ülkeleri başta olmak üzere dünyanın farklı ülkelerinden yaşanan göç dalgası, referandum tartışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Üyeliğin devamını isteyen koalisyona göre ülkeye giriş yapan göçmenleri durdurmak mümkün değildir. Bu sebepten göçmenler ile AB üyeliği arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır. Yine bu koalisyona göre kontrollü olarak ülkenin göçmenlere ev sahipliği yapması nüfusu giderek yaşlanan Birleşik Krallık için büyük önem ifade etmektedir. Üyeliğin sonlandırılmasını isteyen koalisyona göre ise 2008-2014 arasında göçmen işçiler yüzünden vatandaşların reel gelirinde gözle görülür şekilde düşüş yaşanmıştır. Bu sebepten Birleşik Krallık, AB'den çıkmadığı sürece bu göç dalgası ülkedeki refah seviyesini gelecekte daha fazla düşürecektir.

CAMERON HÜKÜMETİ AVRUPA BİRLİĞİ'NDEN NE TALEP ETTİ?

18-19 Şubat 2016 tarihinde Avrupa Konseyi ile gerçekleşen toplantıda Cameron hükümeti referandumda üyeliğe devam yönünde bir karar çıkması durumunda AB'den dört talepte bulunmuştur.⁴ Bu talepler arasında en önemlisi göçmenlerin kontrolü ile ilgilidir. 2015 yılında diğer AB üyesi ülkelerden Birleşik Krallık'a çeşitli sebeplerden göç edenlerin sa-

4. "Meeting on EU-UK", European Council, <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2016/02/18-19/>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

yısı 250 bini aşmış, AB üyesi olmayan ülkelere gelenlerle birlikte bu sayı toplamda 350 bine ulaşmıştır.⁵ Ancak bu sayının yakın vadede daha da artacağı düşüncesiyle hükümet ülkedeki göçmenlerin devlet yardımlarından yararlanmasının önüne geçmeyi hedeflemiş ve bunun için ülkeye göç edenlerin bu yardımdan yararlanabilmesi için dört yıl ikamet zorunluluğu getirilmesini talep etmiştir.

Kaynak: Migration Watch UK, <http://www.migrationwatchuk.org/statistics-net-migration-statistics>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

Cameron hükümetinin AB'den ikinci talebi Brüksel'in yetki ve sorumluluğunu artıracak yeni adımlardan kaçınması üzerinedir. Hükümet, referandumdan üyeliğe devam kararı çıkması durumunda mevcut yetki devrinin daha fazla artırılmamasını istemiştir. Birleşik Krallık, Avrupa Parlamentosu'nda 73 vekil sayısı ile Almanya ve Fransa'dan sonra İtalya ile birlikte en çok temsil edilen üçüncü ülke olmasına rağmen, Cameron hükümeti geçmişte Avrupa Parlamentosu'na devredilen yasama yetkilerinin bir kısmını geri alarak kendi ulusal parlamentosunu güçlendirmek istemiştir. Hükümet ayrıca kendi ulusal meclisinde AB yasa tasarılarının durdurulmasına veya değiştirilmesine olanak veren "kırmızı kart" uygulamasını da talep etmiştir. Böylece Avrupa Parlamentosu ve ulusal parlamentolar arasında zaman zaman krize sebebiyet veren yetki paylaşımı sorununu

5. Joseph O'Leary, "EU Immigration to the UK", Full Fact Charity, 26 Mayıs 2016, <https://fullfact.org/europe/eu-migration-and-uk/>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

en aza indirmek ve Avrupa Parlamentosu'nun veto gücünü zayıflatmayı planlamıştır.

Londra'nın AB'den üçüncü ve dördüncü talepleri ise daha çok finansal boyutludur. Avronun AB'nin tek ortak para birimi olması ve Avrupa Merkez Bankası'nın aldığı kararların üye ülkeler üzerinde bağlayıcı olması sebebiyle Birleşik Krallık, parasal politikalar alanında uzun süredir yetki devri gerçekleştirmek istememiştir. Avroyu ortak para birimi olarak kullanmayan Birleşik Krallık, 18-19 Şubat 2016'daki toplantıda da bu konuda tamamen kapalı bir politika izlemiş ve ortak para birimini hiçbir zaman kullanmayacağını belirtmiştir. Londra, AB'den ayrıca ortak pazar çerçevesinde rekabet oranının artırılmasını da talep etmiş ve bunun için nakit akışının serbest olmasını ve girişimcilerin önündeki bürokratik engellerin kaldırılmasını istemiştir.

Birleşik Krallık'ın üyeliğinin devam edip etmemesi üzerinde şekillenen müzakerelerde iki asli taraf olan Londra ve Brüksel, müzakereler sonucunda ortak bir mutabakat metnine ulaşmıştır. Buna göre Cameron hükümeti 2015 genel seçimleri öncesinde halka verdiği referandum sözünü yerine getirecektir. Buradan üyeliğin sonlandırılmasına dair bir sonuç çıkması durumunda hükümet yaklaşık iki sene içerisinde üyeliği tamamen sonlandıracaktır. Ancak referandumdan üyeliğin devamına yönelik bir sonuç çıkması durumunda AB, Birleşik Krallık'ı özel bir statüde bünyesinde tutarak yukarıda bahsedilen taleplerin karşılanmasını sağlayacaktır.

Birleşik Krallık'ın üyelikten çıkması durumunda AB ile ilişkilerin devam ettirilmesine yönelik muhtemel dört model bulunmaktadır. Bu modellerden hangisinin uygulanacağı referandum neticesinde Birleşik Krallık'ın AB ile yapacağı müzakereler sonrasında netleşecektir.

- “Norveç Modeli” olarak bilinen ilk modelin benimsenmesi durumunda Birleşik Krallık, Avrupa Ekonomik Alanı'na katılacak ve tek pazar içerisinde kalacaktır ancak bunun için AB'nin belirlediği standartları ve düzenlemeleri kabul etmek zorunda kalacaktır.
- “Türk Modeli” olarak bilinen ikinci modelin benimsenmesi durumunda Birleşik Krallık, AB ile bir Gümrük Birliği anlaşması imzalayacak ve bu

sayede iç pazarda karşılıklı tarife uygulanmayacaktır ancak bunun için Birleşik Krallık'ın AB ile dış pazar için ortak bir tarife uygulaması gerekecektir.

- “İsviçre Modeli” olarak bilinen üçüncü modelin benimsenmesi durumunda Birleşik Krallık ve AB arasında sadece belirli sektörleri kapsayan ortak pazar oluşturulacaktır ancak bu yardımdan bu modelin AB açısından tercih edilmesi mümkün gözükmemektedir.
- Dördüncü modelde ise Birleşik Krallık, AB üyesi ülkelerle ayrı ayrı serbest ticaret anlaşması (FTA) imzalamak durumunda kalacaktır ancak bunun için Birleşik Krallık'ın 27 ülke ile ayrı müzakere yapması gerektiğinden bu modelin uygulanması uzun zaman alacaktır.

HALKIN NABZİ: ANKET SONUÇLARI

Birleşik Krallık'ın AB üyelik sürecini belirleyecek olan referandumun muhtemel sonuçlarına dair anket şirketleri farklı sonuçlara ulaşmıştır. Aşağıdaki tablo incelendiğinde 29 Mayıs 2016 tarihinde ICM ve ORB tarafından yapılan anketlerde yüzde olarak 3 puandan 9 puana kadar değişen farklılıklar görülmektedir. 19 Mayıs 2016 tarihinde Com Res ve Opinium tarafından yapılan anketlerde ise 1 ile 9 arasında puan farklılıkları görülmektedir. Bu durumda anketlerden hareketle yapılacak olan analizlerde oldukça dikkat edilmesi gerekmektedir. Ancak genel bir değerlendirme yapıldığında 18 yaş ve üzeri 45 milyon kayıtlı seçmen arasından alınan örneklemelerin ortalama yüzde 42'si üyeliği sonlandırma tarafıyken yüzde 45'i üyeliğin devamından yanadır. Kalan yüzde 13'lük kesim ise kararsızları oluşturmaktadır. Bu noktadan hareketle referandumun sonucunu kararsızların belirleyeceği oldukça açıktır. Koalisyon ortakları ve ülkedeki baskı grupları da bu sebepten özellikle kararsız oyların belirginleşmesi yönünde çalışma yapmaktadır. Diğer taraftan Birleşik Krallık'ta 2000 sonrası dönemde yapılan seçimlere halkın ortalama yüzde 65'i katıldığından bu referandumda da benzer oranda bir katılımın gerçekleşmesi beklenmektedir.⁶

6. “General Election Turnout 1945-2015”, UK Political Info, <http://www.ukpolitical.info/Turnout45.htm>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

TABLO 2: ANKET SONUÇLARI⁷

Anketi Yapan Kuruluş	Tarih	Katılımcı Sayısı	Üyelikten Çıkmak İsteyenler (yüzde)	Üyeliğin Devamını İsteyenler (yüzde)	Kararsız Olanlar (yüzde)
ICM	29 Mayıs 2016	1.004	45	42	13
ORB	29 Mayıs 2016	800	42	51	7
Survation	24 Mayıs 2016	1.013	38	44	18
Com Res	19 Mayıs 2016	1.000	41	52	7
Opinium	19 Mayıs 2016	2.008	40	44	16
TNS	12 Mayıs 2016	1.222	41	38	21

REFERANDUMUN MUHTEMEL YANSIMALARI

Birleşik Krallık gibi önemli bir devletin AB üyeliğini sonlandırması durumunda iki taraf için de kısa ve uzun vadede önemli sonuçlar ortaya çıkacaktır. Birleşik Krallık açısından AB üyeliğinin sonlanmasına dair bir sonucun çıkması, siyasi ve ekonomik karar alma sürecinin tamamen millileşmesini ifade etmektedir. Zira üye olmayacağı için AB organlarının aldığı siyasi ve ekonomik kararlara uymak zorunda kalmayacaktır. Üyeliğin sona ermesi durumunda Birleşik Krallık, AB'ye her sene gönderdiği yaklaşık 18 milyar sterlinden⁸ kurtulmuş olacaktır. Ancak referandumda üyeliğin sonlandırılması yönünde bir kararın çıkması durumunda Panama Belgeleri sonrasında kendisine ve partisine duyulan güvensizliğin arttığı David Cameron ve partisi için bir sonraki seçim süreci sıkıntılı geçecektir. Referandum sürecini başlatan hükümetin yakın zamanda AB içerisinde kalınmasından yana tavır göstermesine rağmen istenen başarının elde edilememesi, ülkede giderek güç kazanan aşırı sağ partiler tarafından hükümetin yeni bir başarısızlığı olarak lanse edilecektir. Ayrıca İngiltere'nin AB'den çıkması durumunda ülkenin uzun vadede ekonomik ve finansal açıdan zor günler geçirmesi de kuvvetle muhtemel sonuçlar arasında yer almaktadır. OECD

7. "UK's EU Referendum", Financial Times, <https://ig.ft.com/sites/brexit-polling>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

8. Anthony Reuben, "Reality Check: How Much Does the EU Budget Cost the UK?", BBC, 5 Nisan 2016.

kıdemli ekonomisti Catherine Mann konuyla ilgili olarak yaptığı bir açıklamada Birleşik Krallık'ın yaptığı ticaretin yarından fazlasının diğer AB ülkeleri ile olmasından ötürü üyeliğin sonlanması durumunda Birleşik Krallık'a AB tarafından tarife uygulanacağını ve bunun uzun vadede ülke ekonomisi için önemli bir sorun yaratacağını ifade etmiştir.⁹

Sürecin diğer tarafı olan AB için ise bu referandum çok daha fazla anlam ifade etmektedir. Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılması durumunda 1950'lerde barışın hüküm sürdüğü ortak bir Avrupa hayali ile başlatılan ve "farklılıklar içinde birlik" temasını benimseyen bu uzun soluklu projeden ilk ayrılık gerçekleşecek¹⁰ ve AB coğrafi olarak 250.000 km², nüfus olarak 65 milyon ve ekonomik hasıla olarak 2.233 trilyon avro küçülecektir.

AB'nin siyasi ve ekonomik entegrasyon sürecinde son dönemde yaşadığı işlevsellik ve Avrupa-şüphecilik (Euro-scepticism) tartışmaları bağlamında önemli bir üyenin ayrılmasıyla bu tartışmalar da şiddetlenecektir. Bununla ilintili olarak Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılma ilk ülke olmasını takiben Danimarka gibi daha fazla entegrasyona yanaşmayan ülkelerin de AB'den ayrılması gündeme gelebilecektir. Ayrıca Birleşik Krallık'ın üyelikten çıkması AB açısından küresel siyasette büyük bir prestij kaybına da sebep olacaktır. Bunun yanı sıra David Cameron yakın zamanda yapmış olduğu açıklamada AB'nin birbirine düşman ülkeleri uzlaştırmayı başardığını ancak Birleşik Krallık'ın AB'yi terk etmesi durumunda Avrupada rekabetçi milliyetçilik çağına geri döneceğini iddia etmesi de tarihi bir gerçeğe işaret etmektedir.¹¹ Diğer taraftan AB açısından daha fazla entegrasyonu ve üyeliğe ilişkin koşulları sürekli sorgulayan ve bu yüzden topluluk içerisinde kötümser bir ortamın hakim olmasına neden olan Birleşik Kral-

9. Larry Elliott, "EU Referendum: Brexit Bad for UK, Europe and the World, Warns OECD", *The Guardian*, 10 Mart 2016.

10. 1982 yılında Danimarka'nın deniz aşırı toprağı statüsündeki Grönland'da düzenlediği referandum sonucunda AB (o zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu) üyeliğinden ayrılmıştır. Birleşik Krallık'ın AB üyelikten çıkması durumunda ise ilk kez bir devlet bütünüyle üyelikten ayrılmış olacaktır.

11. "Cameron: İngiltere AB'den Çıkarsa Barış Riske Girer", BBC Türkçe, 9 Mayıs 2016.

lık'ın üyelikten ayrılması entegrasyon sürecinin geleceği adına olumlu bir adım olabilir.

24 Haziran 2016'da yapılacak olan AB referandumu ile ilgili olarak üçüncü ülkeler de tartışmalara dahil olmaktadır. Büyük Avrupa projesine ilk günden itibaren her açıdan destek veren ve birçok küresel meselede AB ile blok olarak hareket eden Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Birleşik Krallık'ın üyelikten çıkması durumunda bu blokun özellikle ekonomik ve finansal olarak güç kaybedeceğini düşünmektedir. Örneğin ABD Ticaret Temsilcisi Mike Froman yaptığı açıklamada Birleşik Krallık'ın üyelikten çıkması durumunda ABD ve AB arasında devam eden Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) müzakerelerinin sonuçlanmasının gecikeceğini ve bunun taraflar açısından ciddi kayıplar yaratacağını ifade etmiştir. Froman buna ek olarak ABD'nin gelecekte Birleşik Krallık ile ayrı bir ticaret anlaşması yapma konusunda istekli davranmayacağını ifade etmiş ve bu çerçevede İngiltere'nin üyeliğe devam etmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.¹²

ABD Başkanı Barack Obama da vermiş olduğu bir mülakatta Birleşik Krallık'ın Avrupa'daki en önemli müttefiklerinden biri olduğunu ve bu sebepten Birleşik Krallık'ın AB içerisinde kalmasının transatlantik ilişkilerin geleceği açısından hayati öneme sahip olduğunu ifade etmiştir.¹³ Obama ayrıca Birleşik Krallık'ın üyelikten ayrılması durumunda Avrupa'daki kalıcı barışın zarar göreceğini de vurgulamıştır.

Birçok uluslararası kuruluş Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmaması gerektiği hususunda uyarıda bulunurken, Cumhuriyetçi ABD Başkan adayı Donald Trump ise üyelikten ayrılmanın Birleşik Krallık için faydalı olacağını ve kendisi başkan seçildiğinde Birleşik Krallık ile her koşulda daha fazla işbirliğine gidileceğini taahhüt etmiştir.¹⁴

12. Shawn Donnan ve Geoff Dyer, "US Says Britain's EU Referendum Threatens Transatlantic Pact", ft.com, 21 Nisan 2016, <https://next.ft.com/content/bc52b646-077d-11e6-96e5-f85cb08b0730>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

13. David Francis, "Obama to Britain: Stay in the EU or Pay the Price", FP, 22 Nisan 2016, <http://foreignpolicy.com/2016/04/22/obama-to-britons-stay-in-the-european-union-or-pay-the-price>, (Erişim tarihi: 11 Haziran 2016).

14. Mac William Bishop ve Alastair Jamieson, "Brexit Vote: Why Britain Could Quit EU and Why America Cares", NBC News, 25 Nisan 2016.

Diğer taraftan Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmasını isteyen "Ayrılığa Oy Ver" kampanyasının destekçileri referanduma az bir süre kala Türkiye'nin AB üyelik sürecini seçmenlerin kararlarını etkilemek amacıyla kullanmaya başlamıştır. Kampanyanın odağında Türkiye'nin nüfus olarak çok büyük olduğu ve AB üyeliği durumunda milyonlarca Türk vatandaşının Birleşik Krallık'a göç edeceği argümanları kullanılarak bu üyelik gerçekleşmeden Birleşik Krallık'ın bir an evvel AB'den ayrılması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Bu kampanyanın kamuoyunda kısa sürede yankı bulması neticesinde daha önce Türkiye'nin AB üyeliğine açık destek veren Başbakan Cameron 9 Mayıs 2016 tarihinde bir televizyon programında yaptığı açıklamada, Türkiye'nin bugünkü hızla en erken 3000 yılında AB üyesi olabileceğini ifade ederek referandum öncesinde Türkiye ile ilgili olumlu tavır almaktan kaçınmıştır.¹⁵ Cameron daha sonra yaptığı açıklamada ise Türkiye'nin AB üyelik sürecinin ayrılık yanlı gruplar tarafından siyasi bir malzeme olarak kullanılmasına karşı çıkmıştır. Ancak bu açıklamadan kısa bir süre sonra Birleşik Krallık Maliye Bakanı George Osborne yaptığı açıklamada kendisi görevde olduğu müddetçe Türkiye'nin hiçbir zaman AB üyesi olamayacağını savunmuştur.¹⁶ Cameron ve Osborne'un açıklamaları dikkate alındığında hükümetin referanduma az bir süre kala "Ayrılığa Oy Ver" kampanyasını yürüten blokun halkı etkileme adına ortaya çıkardığı bu son taktikten fazlasıyla etkilendikleri görülmektedir.

1990-1997 arasında Birleşik Krallık'ta başkan olarak görev yapan John Major'a göre Türkiye üzerinden yürütülen bu söylem, halk tarafından çok fazla dikkate alınmamakta ve Türkiye-Birleşik Krallık ilişkilerine zarar vermektedir.¹⁷ Amerikalı siyaset danışmanı Luke Coffey'e göre de Türkiye üze-

15. David Cameron'un Türkiye'nin AB üyeliğine vermiş olduğu desteğe bir örnek için bkz. Christopher Hope, "David Cameron: I Still Want Turkey to Join EU Despite Migrant Fears", *The Telegraph*, 9 Aralık 2014.

16. "Osborne: Türkiye AB'ye Girmeyecek", NTV para, 9 Haziran 2016.

17. "Brexit Camp's Turkey Claims 'Nonsense', Says ex-UK PM", Anadolu Agency, 5 Haziran 2016.

rinden yürütülen bu göçmen karşıtı hatta yabancı düşmanı (*xenophobia*) söylemin hükümete stratejik olarak kazandırdığı hiçbir şey bulunmamaktadır. Zira Türkiye ile Birleşik Krallık arasındaki stratejik ilişki, Türkiye'nin NATO'daki askeri gücü, Türkiye ve Birleşik Krallık'ın Rusya ve DAİŞ konusunda hemen hemen ortak politikalar benimsemesi ve küresel siyasette önemi giderek artan Orta Asya Cumhuriyetleri ile Türkiye'nin yakın ilişkilere sahip olması Cameron hükümetinin bu kampanyaya verdiği desteği anlamsız kılmaktadır.¹⁸ "Ayrılığa Oy Ver" kampanyasını yürüten blok tarafından ortaya çıkarılan ve hükümet tarafından da kısmen desteklenen Türkiye ve göçmen karşıtı bu söylemin devam edip etmeyeceği ise referandum sonrasında hükümetin alacağı tavra bağlı olacaktır.

18. Luke Coffey, "I Support Brexit but the Turkey Bashing Needs to Stop", Aljazeera, 10 Haziran 2016.

SONUÇ

1973'te Birleşik Krallık seçmeninin yüzde 65'inin katılım sağladığı referandumda yüzde 67'nin katılımdan yana oy vermesi neticesinde AB'ye üye olan ancak üyeliğin başından itibaren "misafir üye" olarak nitelendirilen Birleşik Krallık'ın ayrılık konusundaki referandum süreci birçok önemli sonucu beraberinde getirecektir. 23 Haziran'da yapılacak referandumdan nasıl bir sonuç çıkacağını kestirmek yapılan kamuoyu araştırmalarında her iki tarafın da oylarının birbirine çok yakın seyretmesinden ötürü çok zor gözükmektedir. Ancak referandumdan üyeliğin devamına yönelik bir sonucun çıkması daha muhtemel gözükmektedir. Referandumdan üyeliğin sonlanmasına dair bir kararın çıkması durumunda Birleşik Krallık kendi hukuki düzenlemelerine göre AB'den çıkmış olacak ancak kurumlar arasındaki entegrasyon sebebiyle yaklaşık iki sene daha fiili olarak üye gibi hareket etmek durumunda kalacaktır.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington D.C. 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Cairo

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985